

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2008-2009

6 november 2008

VOORSTEL VAN DECREET

**– van de heer Tom Dehaene, mevrouw Vera Jans, de heer Bart Caron,
mevrouw Vera Van der Borgh en de heer Bart Van Malderen –**

houdende de toegankelijkheid van publieke plaatsen voor personen met een assistentiehond

TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

Algemene toelichting**1. Dieren en welzijn**

De betekenis die mensen in hun leven geven aan dieren kan uiteenlopend zijn. Dat dieren in belangrijke mate kunnen bijdragen tot het welzijn van mensen wordt onder meer bewezen door de zorgboerderijen en het positieve huisdierenbeleid van welzijnsvoorzieningen¹. In een ruimere context moet bijvoorbeeld ook worden gedacht aan honden die door hulpdiensten worden ingezet bij zoekacties.

2. Assistentiehonden

Het belang van dieren voor het welzijn van mensen wordt ook aangetoond door de inzet van assistentiehonden. Daardoor neemt de zelfredzaamheid van personen met bepaalde assistentiebehoeften in belangrijke mate toe. Bij de assistentiehonden onderscheiden we de geleidehonden (voor mensen met een visuele handicap), de hoor- en signaalhonden (voor mensen met een auditieve handicap), de hulphonden (voor een mensen met een motorische handicap) en de signaal- en meldhonden (voor mensen met ziekten als epilepsie, diabetes of alzheimer)².

3. Assistentiehonden in de hulpmiddelenregeling voor personen met een handicap

Bepaalde personen met een handicap die ingeschreven zijn bij het Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap, kunnen aanspraak maken op een

tegemoetkoming voor de aankoop van een assistentiehond. In de vigerende refertelijst inzake individuele materiële bijstand (een bijlage bij het besluit van de Vlaamse Regering van 13 juli 2001 tot vaststelling van de criteria en refertebedragen van de tussenkomsten in de individuele materiële bijstand voor de sociale integratie van personen met een handicap), vindt men een tegemoetkoming terug voor de geleidehond voor blinden³. Tegemoetkomingen voor andere types van assistentiehonden zijn mogelijk via de Bijzondere Bijstandscommissie van het Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap.

4. Personen met een assistentiehond welkom op publieke plaatsen

Op 4 oktober 2002, Werelddierendag, lanceerden vier verenigingen zonder winstoogmerk (Dyadis, Hachiko, Vereniging voor het Fokken en Opleiden van Blindengeleidehonden Bocholt – Blindengeleidehondenschool Genk en Blindenzorg Licht en Liefde) een stickercampagne om de bevolking te sensibiliseren om personen met een handicap met een assistentiehond niet voor gesloten deuren te laten staan. Aan elk Vlaams gemeentebestuur werden honderd stickers met de slogan 'Assistentiehonden welkom' verdeeld. Het was de bedoeling om die aan de deuren van de gemeentelijke openbare gebouwen te bevestigen of om ze ter beschikking te stellen van de handelaars.

Die sensibilisatie neemt niet weg dat door onwetendheid en eventueel zelfs onwil personen met een assistentiehond problemen blijven ervaren op het vlak van de toegang tot publieke plaatsen.

5. Antidiscriminatierecht: 'redelijke aanpassingen'

In principe (zie hierna punt 6) moet de wet van 10 mei 2007 ter bestrijding van bepaalde vormen van discrimi-

¹ Zie besluit van de Vlaamse Regering van 14 oktober 2005 betreffende de toekenning van subsidies voor de zorg en activering van zorgvragers op land- of tuinbouwbedrijven met toepassing van het Vlaams Programma voor Plattelandsontwikkeling en resolutie, Belgisch Staatsblad 6 december 2005; resolutie betreffende het huisdierenbeleid in de Vlaamse zorginstellingen, *Parl. St.* VI. Parl. 2005-06, nr. 730/3.

² Het Kennis- en Ondersteuningscentrum (KOC) bracht in januari 2007 een 'keuzewijzer' over assistentiehonden uit: www.koc.be/kw/assistentiehonden/kw_assistentiehonden.html.

³ Vanaf 1 januari 2008 werd deze tegemoetkoming opgetrokken tot 12.233,89 euro, btw inbegrepen. In een analoge tegemoetkoming is voorzien door de Franse Gemeenschapscommissie: punt 5.6, bijlage 1, Besluit 99/262/a van 25 februari 2000 relatif aux dispositions individuelles d'intégration sociale et professionnelle des personnes handicapées mises en oeuvre par le Service bruxellois francophone des personnes handicapées, B.S. 8 juni 2000. De tegemoetkoming dekt alle aankoopkosten van de hond (de aankoop van het dier, de personeels-, onderhouds- en dressuurkosten, diverse kosten zoals die van de verzekering en van de dierenarts, en eventueel verblijfkosten van de betrokken persoon met een handicap). De tegemoetkoming bedraagt 4.311,72 euro.

minatie soelaas bieden, in de mate dat deze materie onder het federale antidiscriminatierecht valt. In 2003 antwoordde de federale minister van sociale zaken en pensioenen op een schriftelijke vraag: “Het weigeren van assistentiehonden is een voorbeeld van zo een onaangepaste, handicaperende reactie. Onder andere via de antidiscriminatiwet van 25 februari 2003 kan opgetreden worden tegen dergelijke discriminerende gedragingen. Enerzijds kan het weigeren van een assistentiehond duidelijk beschouwd worden als een vorm van indirecte discriminatie. Anderzijds kan het treffen van schikkingen teneinde assistentiehonden te kunnen toelaten beschouwd worden als een redelijke aanpassing zoals bedoeld in de wet”⁴. De wet van 10 mei 2007 verving de wet van 25 februari 2003.

Het ontwerp van decreet houdende een kader voor het Vlaamse gelijkekansen- en gelijkebehandelingsbeleid (*Parl. St. VI. Parl. 2007-08, nr. 1578/7*) dat goedgekeurd werd door de plenaire vergadering op 2 juli 2008, benoemt “het weigeren van redelijke aanpassingen voor een persoon met een handicap” als een vorm van discriminatie (artikel 14, 6°). Artikel 18 van het decreet bepaalt dat “[e]r sprake [is] van het weigeren van redelijke aanpassingen voor een persoon met een handicap als aanpassingen worden geweigerd die geen onevenredige belasting betekenen, of waarvan de belasting in voldoende mate wordt gecompenseerd door bestaande maatregelen. Als aanpassing wordt beschouwd, elke concrete maatregel, van materiële of immateriële aard, die de beperkende invloed van een onaangepaste omgeving op de participatie van een persoon met een handicap neutraliseert”. Verder bepaalt het decreet dat, binnen de Vlaamse bevoegdheden, elke vorm van discriminatie verboden is met betrekking tot een aantal domeinen, waaronder “het aanbod van, de toegang tot, de levering en het genot van goederen en diensten die publiekelijk beschikbaar zijn – al dan niet tegen betaling –, met inbegrip van huisvesting” (artikel 19, eerste lid, 6°).

6. Recht op toegang van personen mét een assistentiehond tot publieke plaatsen

Dit voorstel van decreet roept een regeling in het leven die de toegang van een persoon mét een assi-

stentiehond tot publieke plaatsen juridisch garandeert (recht op toegang). Die waarborg wordt decretaal gecreëerd voor de personen die zich laten begeleiden door een hond die opgeleid werd of nog wordt om assistentieopdrachten te vervullen. De opleiding of lopende opleiding moet blijken uit een attest dat door de Vlaamse overheid wordt uitgereikt.

Het toelaten van een assistentiehond tot een publieke plaats kan worden beschouwd als een redelijke aanpassing in de zin van het Vlaamse en federale antidiscriminatierecht. Door expliciet te voorzien in een verbod om de toegang te weigeren van assistentiehonden of beter, personen mét assistentiehonden, tot publieke plaatsen, wordt de mogelijke principiële discussie hierover decretaal gesloten.

Deze optie werd overigens ook gelicht in het Waalse Gewest⁵. Met een decreet van 23 november 2006 werd bepaald: “L'accès aux établissements et installations destinés au public est autorisé aux chiens d'assistance” (artikel 3, eerste lid). Een ‘chien d'assistance’ is “tout chien dressé ou en cours de dressage accompagnant des personnes handicapées dans leurs déplacements et actes de la vie quotidienne” (artikel 2, 2°).

Verscheidene landen hebben wetgeving aangenomen met het oog op de toelating tot plaatsen die voor het publiek toegankelijk zijn, van personen die vergezeld zijn van hun assistentiehond. De Franse wet nr. 87-588 van 30 juli 1987 betreffende diverse sociale maatregelen bepaalt in artikel 88 dat de toegang tot plaatsen, toegankelijk voor het publiek wordt verleend aan honden die houders van een invaliditeitskaart vergezellen. De wet verduidelijkt voorts dat een decreet, indien nodig, de beperkingen op deze regel wegens de hygiëne- of veiligheidsvoorschriften die op sommige plaatsen gelden, vastlegt. De wet 93-121 van 27 januari 1993 vult de wet van 1987 aan door in artikel 77 ervan een sanctie in te voeren wanneer men de toegang van honden die houders van een invaliditeitskaart vergezellen, verbiedt of tracht te verbieden. Artikel 1 van de Spaanse wet van 10 april 2003 vermeldt het beginsel van de gratis toegang van assistentiehonden tot openbare plaatsen terwijl artikel 2 een

⁴ Schriftelijke vraag nr. 588 van 9 januari 2003 van Els Van Weert over de toegankelijkheid in openbare gebouwen van assistentiehonden, Schriftelijke vragen en antwoorden Kamer van Volksvertegenwoordigers 2002-03, p. 21103.

⁵ Decreet van het Waalse Gewest van 23 november 2006 relatif à l'accessibilité aux personnes handicapées accompagnées de chiens d'assistance des établissements et installations destinées à u public, Belgisch Staatsblad 8 december 2006.

overzicht geeft van die plaatsen. Artikelen 3 tot en met 8 zijn gewijd aan de definitie van de geleidehond, de accreditatie, erkenning, en identificatie ervan enzovoort. Er wordt ook voorzien in beperkingen op het recht op toegang en een reeks sancties voor verschillende inbreuken.

De Federale Raad van Zwitserland heeft op 12 november 2003 een ordonnantie aangenomen over de aanpassingen met het oog op de toegang van personen met een handicap tot het openbaar vervoer. Artikel 5 van die ordonnantie voorziet in de toegang tot het openbaar vervoer van personen met een handicap die aangewezen zijn op een (blinden)assistentiehond. In Canada voorziet de wet van 1990 betreffende de rechten van blinden in de toelating van blindengeleidehonden tot openbare plaatsen. Artikel 2 van die wet bepaalt dat er geen onderscheid mag worden gemaakt tegenover een blinde persoon die vergezeld is van zijn hond, wat betreft huisvesting, dienstverlening of toegang tot voorzieningen op plaatsen die doorgaans toegankelijk zijn voor het publiek. Momenteel geldt deze bepaling voor alle assistentiehonden.

Commentaar bij de artikelen

Artikel 1

Dit decreet regelt een gemeenschapsaangelegenheid (bijstand aan personen)⁶.

⁶ De deelstatelijke bevoegdheid ter zake bleek uit het advies 40.469/VR gegeven op 22 juni 2006 over het voorontwerp van wet “houdende toelating van de assistentiehonden tot de voor het publiek toegankelijke plaatsen” en het samenwerkingsakkoord tussen de federale Staat, de Vlaamse Gemeenschap, het Waals Gewest, de Franse Gemeenschap, de Duitstalige Gemeenschap, de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie en de Franse Gemeenschapscommissie “betreffende de toegang van assistentiehonden tot de voor het publiek toegankelijke plaatsen” en uit de adviezen 40.620/VR en 40.621/VR gegeven op dezelfde datum over het voorontwerp van decreet van het Waals Gewest “relatif à l’accessibilité aux personnes handicapées accompagnées de chiens d’assistance des établissements et installations destinés au public” en het voorontwerp van decreet “relatif à l’accessibilité aux personnes handicapées accompagnées de chiens d’assistance des établissements et installations destinés au public dans les matières réglées en vertu de l’article 138 de la Constitution”.

Artikel 2

Artikel 2 bevat de definities van ‘assistentiehond’ en ‘publieke plaatsen’.

Assistentiehonden zijn honden die getraind werden of worden om personen met een handicap of ziekte te begeleiden. Zij moeten de zelfredzaamheid van die personen verruimen. Belangrijk is dat de definitie van assistentiehond niet impliceert dat een assistentiehond enkel als zodanig kan worden beschouwd wanneer hij een persoon met een handicap of ziekte vergezelt. Ook personen die dergelijke honden africhten, laten zich vergezellen van een assistentiehond.

De indieners van het voorstel van decreet kiezen uitdrukkelijk niet voor het begrip ‘publiek gebouw’ omdat de inhoud van het begrip ‘publieke plaats’ een ruimere lading dekt. Het gaat niet enkel om gebouwen of delen van gebouwen die voor een publiek gebruik bestemd zijn. Ook bijvoorbeeld open ruimtes die voor een publiek gebruik bestemd zijn, worden als zodanig beschouwd, of personenvervoer dat openbaar en/of bezoldigd is.

Artikel 3

Er wordt een recht op toegang tot publieke plaatsen gecreëerd voor personen vergezeld van een geattesteerde assistentiehond. Voor de uitoefening van dit recht mag geen supplementaire vergoeding worden gevraagd. De Vlaamse Regering moet de publieke plaatsen benoemen die bij wijze van uitzondering niet met een geattesteerde assistentiehond mogen worden betreden. Die uitzonderingen kunnen enkel ingegeven zijn om redenen van volksgezondheid of om veiligheidsredenen.

Deze regeling moet overigens samen gelezen worden met de federale regeling inzake voedselveiligheid, die huisdieren verbiedt te komen op plaatsen “waar levensmiddelen worden bewerkt, gehanteerd of opgeslagen”. Dat verbod geldt niet “voor huisdieren die worden binnengebracht in ruimten of delen van ruimten die uitsluitend worden gebruikt voor het verbruiken van levensmiddelen, op voorwaarde dat de dieren geenszins een gevaar voor verontreiniging inhouden” en “voor afgerichte of af te richten honden die visueel en anders motorisch gehandicapte personen in hun beweging verplaatsing begeleiden, alleen in ruimten waar levensmiddelen in de handel worden gebracht”. In het laatste geval “[moet] [d]e

africhter [...] een desbetreffend attest kunnen voorleggen”⁷.

Artikel 4

Het recht op toegang met een assistentiehond tot publieke plaatsen geldt voor personen met een geattesteerde assistentiehond. De regels inzake attestatie moeten worden opgesteld door de uitvoerende macht. Deze regels zullen onder meer een systeem moeten omvatten dat voorziet in een gelijkstelling van buiten de Vlaamse Gemeenschap getrainde of aangekochte assistentiehonden. De attestatie dient in elk geval aan te geven dat de hond specifiek is of wordt getraind als assistentiehond.

Het spreekt vanzelf dat, bij de uitwerking van een systeem van attestatie, de expertise van de organisaties die nu al zorgen voor de trainingen, maximaal ten nutte moet worden gemaakt door de uitvoerende macht.

Artikel 5

De miskennis van het recht op toegang met een assistentiehond wordt bestraft met een administratieve geldboete van 100 euro. Ter vergelijking: onrechtmatig parkeren op een plaats die voorbehouden is voor personen met een handicap wordt bestraft met een geldboete van 100 euro (als overtreding van de tweede graad die ‘onrechtstreeks gevaar’ oplevert). De administratieve geldboete wordt niet opgelegd wanneer de inbreuk wordt bestraft met een gemeentelijke administratieve sanctie.

Tom DEHAENE

Vera JANS

Bart CARON

Vera VAN DER BORGHT

Bart VAN MALDEREN

⁷ Punt 1 van hoofdstuk VI van bijlage 1 bij het koninklijk besluit van 11 december 2005 betreffende levensmiddelenhygiëne, Belgisch Staatsblad 22 december 2005.

VOORSTEL VAN DECREET

Artikel 1

Dit decreet regelt een gemeenschapsaangelegenheid.

Artikel 2

In dit decreet wordt verstaan onder:

- 1° assistentiehond: een hond die getraind werd of wordt om een persoon met een handicap of ziekte te begeleiden en die de zelfredzaamheid van die persoon verruimt;
- 2° publieke plaats: voor publiek gebruik bestemde openbare gebouwen of privé-gebouwen of delen van gebouwen, plaatsen en ruimtes en de openbare en/of bezoldigde personenvervoermiddelen.

Artikel 3

Een persoon vergezeld van een geattesteerde assistentiehond heeft het recht op toegang tot publieke plaatsen. De uitoefening van dat recht mag niet afhankelijk worden gemaakt van het betalen van een supplementaire vergoeding.

In afwijking van het eerste lid bepaalt de Vlaamse Regering de publieke plaatsen die met een geattesteerde assistentiehond, om redenen van volksgezondheid of veiligheid, niet betreden mogen worden.

Artikel 4

De Vlaamse Regering bepaalt de regels inzake de attestatie van assistentiehonden. De attestatie geeft aan dat de hond specifiek is of wordt getraind als assistentiehond.

Artikel 5

Een administratieve geldboete van 100 euro wordt opgelegd aan elke persoon die een persoon met een assistentiehond de toegang ontzegt tot een publieke plaats, als bedoeld in artikel 3.

De Vlaamse Regering wijst de instantie aan die de inbreuk vaststelt. De vaststellingen gelden tot bewijs van het tegendeel.

De Vlaamse Regering wijst de instantie aan die de administratieve geldboete oplegt. Een administratieve geldboete kan niet meer worden opgelegd voor een inbreuk die meer dan twee jaar voordien is vastgesteld.

Een administratieve geldboete kan pas opgelegd worden nadat:

- 1° de betrokkene van een door de Vlaamse Regering aangewezen instantie een schriftelijke aanmaning heeft ontvangen om zich in regel te stellen;
- 2° de betrokkene in kwestie zich niet in regel heeft gesteld binnen een door de Vlaamse Regering te bepalen termijn;
- 3° de betrokkene, al dan niet bijgestaan door een raadsman, de kans heeft gekregen om gehoord te worden door een door de Vlaamse Regering aan te wijzen instantie.

De beslissing wordt aan de betrokkene ter kennis gebracht bij een ter post aangetekende brief of tegen ontvangstbewijs. De kennisgeving vermeldt de wijze waarop tegen de beslissing beroep kan worden ingesteld.

De betrokkene kan op straffe van verval van het recht tot het instellen van een beroep binnen een termijn van 15 dagen vanaf de kennisgeving van de beslissing waarbij hem een administratieve geldboete wordt opgelegd, tegen die beslissing bij verzoekschrift een beroep instellen bij de politierechtbank. Dit beroep schorst de uitvoering van de beslissing.

De Vlaamse Regering bepaalt de termijn en de nadere regels voor de betaling van de administratieve geldboete.

Indien de administratieve geldboete niet betaald wordt, wordt de geldboete bij dwangbevel ingevorderd. De Vlaamse Regering wijst de ambtenaren aan die een dwangbevel kunnen geven en uitvoerbaar verklaren. Een dwangbevel wordt betekend bij deurwaardersexploot met bevel tot betaling.

De vordering tot voldoening van de administratieve geldboete verjaart na verloop van vijf jaar, te rekenen vanaf de dag waarop ze is ontstaan. De verjaring wordt gestuit op de wijze en onder de voorwaarden, bepaald in artikel 2244 en volgende van het Burgerlijk Wetboek.

De Vlaamse Regering bepaalt de nadere regels voor het opleggen en het betalen van de administratieve geldboete.

De administratieve geldboete wordt niet opgelegd wanneer de inbreuk als bedoeld in het eerste lid, wordt bestraft met een gemeentelijke administratieve sanctie.

Tom DEHAENE

Vera JANS

Bart CARON

Vera VAN DER BORGHT

Bart VAN MALDEREN
